

พรรคการเมืองกับการสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย
ในประเทศไทย*

POLITICAL PARTIES AND THE STRENGTHENING OF DEMOCRACY
IN THAILAND

พระมหาศิวพล พลเมธี

Phramaha Siwapol Pholmedhi

วัดเขียนเขต จังหวัดปทุมธานี

Wat Khiankhet, Pathum Thani Province

E-mail: ffff333j@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการนำเสนอมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างความเข้มแข็งของพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเพื่อการเสริมสร้างความมั่นคงของการเมืองไทย บทบาทที่สำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงการเมืองไทยคือบทบาทการบริหารจัดการพรรคตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่กำหนดเพื่อป้องกันมิให้พรรคทำผิดกฎหมายที่เสี่ยงต่อการถูกยุบพรรคที่กระทบต่อเสถียรภาพทางการเมืองไทยได้ บทบาทการจัดตั้งรัฐบาลให้การเมืองไทยสามารถดำเนินการไปได้เพื่อรักษาโครงสร้างและกระบวนการทางการเมืองไทยให้คงอยู่และมีเสถียรภาพทางการเมืองทั้งในระบบการเมือง และเสถียรภาพรัฐบาล บทบาทในการสนับสนุนให้รัฐบาลมีความมั่นคงในช่วงวิกฤติ

คำสำคัญ: พรรคการเมือง; ความเข้มแข็งทางการเมือง; ระบอบประชาธิปไตย

Abstract

This article was presented with objectives aimed at studying the strengthening of political parties in a democratic system for strengthening the stability of Thai politics. An important role in strengthening Thai political security is the role of party management under the constitutional law. and the Organic Act that stipulates to prevent the party from committing illegal acts that risk the dissolution of the party that affects Thai political stability. The role of establishing a government allows stability and political stability in both the political system. and government stability with role in supporting government security during times of crisis.

Keywords: Political parties; Strengthening; Democracy in Thailand

บทนำ

ประชาธิปไตย เป็นแบบการปกครองที่ถือเสียงข้างมากของประชาชนที่เป็นใหญ่ ซึ่งประชาชนจะต้องมีการรักษาสีทิตและทำหน้าที่ของตนเองด้วยความเสมอภาคภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ มิให้เกิดความเสียหายต่อสังคมเพื่อนมนุษย์หรือมีส่วนร่วมที่เลือกกรองสิทธิภายใต้กฎระเบียบของสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งนี้ประชาธิปไตยต้องเป็นระบบการมีส่วนร่วมที่จะต้องแสดงออกซึ่งเหตุผลและสิทธิขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปที่จะยอมรับในสังคมเพราะเชื่อว่าการดำเนินการใดๆ เป็นไปตามหลักการแห่งเหตุผลและกฎเกณฑ์ที่ย่อมจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสังคมอย่างไม่มีขีดจำกัด ระบอบประชาธิปไตยจะดำรงอยู่ได้อย่างมีเสถียรภาพมากขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาของประชาชนภายในประเทศที่จะทำให้มีการพัฒนาทางการปกครองและการบริหารที่ดีขึ้นนอกจากนี้คุณค่าของประชาธิปไตยจะให้คุณค่าของชีวิตของประชาชนดีขึ้นแล้วประชาธิปไตยจะให้คุณค่าแก่ประชาชนและสังคมให้มีความเสมอภาคต่อการในเรื่องของสิทธิพลเมืองเพื่อให้สังคมประชาธิปไตยเป็นสังคมที่เชื่อมั่นในศักดิ์ศรีของประชาชน มีความไว้วางใจต่อสถาบัน จะได้ชื่อว่าเป็นสังคมที่มีคุณค่าที่สำคัญ คือ ความเสมอภาค ความเสถียรภาพ และคุณภาพชีวิต (ณรงค์ เหล่าธีระเขวณ, 2556)

ระบอบประชาธิปไตยมีหลักการที่สำคัญ 5 ประการ คือ 1. หลักการอำนาจอธิปไตยต้องเป็นของประชาชนเพราะว่าประชาชนเป็นผู้มีสิทธิที่จะมอบอำนาจอันเป็นของตนเองให้กับผู้ปกครองซึ่งแสดงออกเป็นการมอบอำนาจที่มีตามกระบวนการการเลือกตั้งอย่างอิสระ 2. หลักเสรีภาพ ประชาชนทุกคนในสังคมมีการสิทธิในการกระทำอย่างอิสระหรือหลีกเลี่ยงการกระทำอย่างนั้นตามที่ประชาชนต้องการเท่าที่การกระทำนั้นไม่ไป

ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือสร้างความเดือดร้อนต่อสังคม และความมั่นคงของประเทศ 3. หลักความเสมอภาค เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถเลือกสิ่งที่ต้องการของปัจจัยสี่มีการเข้าถึงทรัพยากรและสิ่งที่มีคุณค่าต่าง ๆ ของสังคมที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างเท่าเทียมกันและไม่ถูกสังคมกีดกันด้วยสาเหตุแห่งความแตกต่างทางสังคมชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ หรือด้วยสาเหตุอื่น 4. หลักการปกครองโดยกฎหมายหรือหลักนิติธรรม รัฐบาลต้องให้ความคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนภายในสังคม รัฐบาลต้องเน้นในเรื่องสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สิน การแสดงออก การดำรงชีพ ฯลฯ อย่างเสมอหน้ากัน 5. หลักเสียงข้างมาก ควบคู่ไปกับการเคารพสิทธิของเสียงข้างน้อยในการตัดสินใจใด ๆ ก็ตามที่ส่งผลกระทบต่อพลเมืองหม่มากไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งผู้แทนของพลเมืองเข้าสู่ระบบการเมืองในการตัดสินใจของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายตุลาการ ย่อมต้องถือเอาเสียงข้างมากที่มีต่อเรื่องนั้น ๆ และก็ต้องเคารพสิทธิในเสียงข้างน้อยด้วยเพราะถือว่าเป็นเสียงจากพลเมืองอยู่ (วิทยากร เชียงกูล, 2565, ออนไลน์)

ความหมายของประชาธิปไตย

1. ความหมายของคำว่า ประชาธิปไตย ตรงกับคำ ในภาษาอังกฤษว่า Democracy ซึ่งมาจาก คำภาษากรีกว่า Democratia ซึ่งประกอบด้วยคำ 2 คำ คือ Demos กับ kratein คำ ว่า Demos หมายถึง ประชาชน และ Kratein หมายถึง การปกครอง ฉะนั้น ประชาธิปไตย จึงหมายถึง การปกครองที่มาจากประชาชนหรือการปกครองโดยประชาชน มอบสิทธิอันเป็นของตนให้กลุ่มหรือคณะทำหน้าที่แทนตนเอง

2. เน้นเรื่องสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาค นักการเมืองหรือว่านักรัฐศาสตร์หลายท่านชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการปกครองที่ดีก็คือ การปกครองที่เคารพสิทธิและความเสมอภาคของประชาชนในสังคมทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันที่จะเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมเพื่อพัฒนาตนเองและสังคมโดยส่วนรวม นอกจากนี้ระบบการเมืองเปิดโอกาสหรือให้ประชาชนในการดำเนินการใดๆ ภายใต้กฎระเบียบของสังคม รูปแบบการปกครองนี้คือระบอบประชาธิปไตย

3. เน้นการเข้ามีส่วนร่วมหรือเสียงของประชาชน ระบอบประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยใช้อำนาจนี้ผ่านทางองค์กรทางการเมืองต่างๆ เพื่อประโยชน์สุขของตนเอง ประชาชนในทางการเมืองจึงมีความสำคัญมากในระบอบนี้จนมีผู้กล่าวว่าประชาธิปไตยนั้นถือว่าประชาชน คือ เจ้าของประเทศ ระบอบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมดำเนินการเพื่อสร้างสังคมของตนเอง กิจกรรมการเข้าร่วมทางการเมืองของประชาชนอาจเป็นทางอ้อมโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปทำหน้าที่แทน หรืออาจเป็นทางตรง

4. เน้นเจตนารมณ์ของประชาชน ประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น แห่งสหรัฐอเมริกาได้ให้ความหมายของคำว่าประชาธิปไตยไว้อย่างกระชับและคมคายว่าเป็น การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ในระบอบประชาธิปไตยนั้น ผู้นำทางการเมืองเป็นผู้ที่ถือเสมือนเป็นตัวแทนเจตนารมณ์ของประชาชน รัฐบาลเป็น ตัวแทนของพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมาก หรือได้รับเสียงสนับสนุนส่วนใหญ่จาก ประชาชนที่สนับสนุนให้รัฐบาลคงอยู่ในอำนาจต่อไปได้ เมื่อวาระสิ้นสุดลงก็โดยการแสดง ให้ประชาชนผู้เลือกตั้งเห็นว่า รัฐบาลสามารถสนองตอบต่อเจตนารมณ์ของประชาชนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ขอบเขตอำนาจ คือการที่ประชาชนในประเทศมีอำนาจในตัวเองและมอบ อำนาจสูงสุดของประชาชนทั้งนี้โดยอ้างว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมามีสิทธิและเสรีภาพ โดย ธรรมชาติประชาชนสามารถที่จะคิดและกระทำการใดๆได้ แต่เมื่อมนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็น สังคมประชาชนจะสละสิทธิ และมอบอำนาจบางประการให้กับประชาชนบ้างกลุ่มที่คิดว่า สามารถเป็นผู้นำเพื่อใช้อำนาจนั้นในการดำเนินการภายในกรอบที่กำหนด (ณรงค์ เหล่าธีระ เชาวัน, 2556)

ประชาธิปไตยมีพัฒนาการมาหลายศตวรรษ มีแนวคิดและทฤษฎีมากมายในการ ปฏิบัติต่อสังคมมนุษย์ ซึ่งสามารถสรุปหลักการสำคัญของประชาธิปไตยได้ดังนี้

1) หลักการมีส่วนร่วมของพลเมือง เป็นแนวความคิดขั้นพื้นฐานของระบบ ประชาธิปไตยทุกระบบ คือ ประชาชนควรมีส่วนร่วมตัดสินใจทางการเมืองซึ่งมีทางคือ การ มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง โดยให้ประชาชนหรือพลเมืองมีส่วนร่วมในการ ปกป้องหรือ ออกเสียง ถกเถียง รวบรวมกฎหมาย และการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบ ตัวแทน ซึ่งพลเมืองในประเทศเลือกคนที่มีความสามารถหรือมีเจตนารมณ์ตามแนวคิด ตรงกันไปร่วมสร้างเป็นรัฐบาลและออกกฎหมาย (เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2549) การมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้ไม่จำเป็นว่าประชาชนทุกคนจะเข้าไปทำหน้าที่ของตนในรัฐสภาทั้งหมด แต่สามารถมีส่วนร่วมได้ในรูปแบบต่างๆ ต่อไปนี้ 1. การมีส่วนร่วมในรูปแบบของกลุ่ม 2. การมีส่วนร่วมในรูปแบบของพรรคการเมือง ในการไปทำหน้าที่ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่าย บริหารในการตอบสนองปัญหาของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 3. การมีส่วนร่วมในรูปแบบไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ถือเป็นรูปแบบที่สำคัญของการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย ซึ่งจะต้องมีลักษณะที่เป็นอิสระ และเสมอภาค (วรทิพย์ มีมาก ชีวินทร์ ฉายา ขวาลิต, 2547)

2) หลักความเสมอภาค ถือว่า มนุษย์ในสังคมเราจะต้องมีความเสมอภาคเท่าเทียม กันทั้งในด้านทางสังคม ทางเศรษฐกิจ และในทางการเมือง คือ ประชาชนทุกคนย่อมมีสิทธิ เท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายที่ตั้งไว้ใน การดำรงชีวิต การใช้เสรีภาพในการแสวงหาความสุข

และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งความเสมอภาคเป็นอุดมการณ์ขั้นพื้นฐานของประชาชนพลเมืองอันประกอบด้วย 1. ความเสมอภาคในความเป็นมนุษย์ ได้แก่ ศักดิ์ศรี เกียรติยศ และความสำคัญในคุณค่าของชาติภูมิ 2. ความเสมอภาคทางกฎหมาย ได้แก่ กฎหมายที่สามารถคุ้มครองสิทธิในการที่จะได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายโดยมีความเสมอภาคกัน คือ บุคคลควรจะมีสิทธิความเสมอภาคเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายที่กำหนด และ 3. ความเสมอภาคทางการเมือง คือ สามารถใช้สิทธิทางการเมืองโดยเสมอภาคตามที่กฎหมายกำหนดไว้โดยทั่วหน้าในทั้งด้านการออกเสียงเลือกตั้งและสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งต่างๆ (อานนท์ อาภาภิรม, 2545)

3) อิสรภาพและเสรีภาพ คือ โอกาสที่ประชาชนพลเมืองมีอิสรภาพและเสรีภาพที่จะเลือกปฏิบัติได้ในสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์แก่ประชาชนพลเมืองโดยที่อิสรภาพและเสรีภาพนั้นจะต้องไม่ไปละเมิดผลประโยชน์ของผู้อื่นเสรีภาพจึงต้องมีขอบเขตและเหตุผลเสรีภาพเป็นพื้นฐาน ได้แก่ เสรีภาพที่เกี่ยวกับประชาชนพลเมืองจะต้องเป็นไปในลักษณะที่มีความรับผิดชอบ ดังนั้น ประชาชนที่ใช้เสรีภาพจึงต้องมีหน้าที่ด้วย เช่น ประชาชนมีเสรีภาพในการที่จะรักษาชีวิตตนเอง และมีหน้าที่ในการรักษาชีวิตของผู้อื่นด้วยการมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และต้องเคารพข้อเสียของผู้อื่น เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และมีหน้าที่เคารพความคิดเห็นของบุคคลอื่นเสรีภาพจะช่วยให้นักชนใช้ความสามารถได้อย่างเต็มที่ก่อให้เกิดความเจริญในด้านต่างๆทำให้เกิดการคิดค้นและผลิตสิ่งใหม่ๆขึ้น (จรรยา สุภาพ, 2538)

พรรคการเมือง

พรรคการเมืองถือเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิหน้าที่ของประชาชนในการเข้าร่วมพรรคหรือมอบอำนาจโดยการเลือกพรรคที่มีเจตนารมณ์ตามที่ตนเองต้องการ (วิสุทธิ โพธิ์แท่น, 2544)

พรรคการเมืองยังเปรียบเสมือนสะพานที่เชื่อมต่อระหว่างประชาชนกับภาครัฐเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความชอบธรรม โดยการเลือกตั้งสรรหาตัวแทนเข้าไปสู่การเมืองในระบบรัฐสภาที่ทำหน้าที่ในการดำเนินนโยบายตามบทบาทของพรรคการเมืองเพื่อจัดสรรทรัพยากร และสร้างสรรค์ผลประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับประชาชน (จักร์ พันธุ์ชูเพชร, 2549)

พรรคการเมืองเป็นบทบาทที่มีความเป็นรูปธรรมที่สุด คือเป็นกลไกที่สำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของประชาชนเข้าไปในรัฐสภาเพื่อทำหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพ เพราะพรรคการเมืองถูกกำหนดขึ้นมามีนโยบายมาจากปัญหาความ

เคื่อดร่อนความต้องการของประชาชน อีกทั้งเป็นการแสดงออกของประชาชนในด้านทางการเมือง และสมาชิกพรรคกำหนดทิศทางการบริหารประเทศทั้งในฐานะพรรคร่วมรัฐบาลหรือเป็นพรรคฝ่ายค้าน และเสนอผู้นำทางการเมือง ด้วยเหตุผลนี้บทบาทของพรรคการเมืองจึงมีความสำคัญยิ่ง ทว่าพรรคการเมืองของประเทศไทยตั้งแต่เริ่มมีการก่อตั้งพรรคการเมืองจนถึงปัจจุบันค่อนนั้นยังไม่มีเสถียรภาพยิ่งนัก เพราะสภาพการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยมีความผันแปร และเปลี่ยนแปลงไปตลอดในแต่ละช่วงยุคสมัย โดยปัจจุบันอยู่ในช่วงของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังคงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา มุ่งเน้นให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็ง และสามารถเสริมสร้างให้การเมืองมีความมั่นคง และมีเสถียรภาพ รวมทั้งสามารถสร้างคุณภาพของอำนาจทางการเมืองให้เกิดขึ้นในรัฐสภา (ชรินทร์ สันประเสริฐ, 2563)

ปัญหาพรรคการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย

หลักจากมีการเปลี่ยนแปลงระบอบการบริหารทุกครั้งมีการแทรกแซงเกิดความเสื่อมเสียของทางการเมืองกติกาทูกทำลายก่อให้เกิดการแทรกแซงทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มหลังผลประโยชน์กลุ่มนายทุนรายใหญ่หรือกระทั่งคณะทหาร อันทำให้สถาบันการบริหารประเทศหลักของระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยคือพรรคการเมือง เกิดความอ่อนแอ ไม่สามารถจะพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้นักการเมืองหรือพรรคการเมืองขาด “ความเป็นสถาบันทางการเมือง” ขาดการยอมรับจากประชาชน พรรคการเมืองถูกมองว่าเป็นการสนับสนุนพวกมีอิทธิพลหรือเป็นการรวมกลุ่มกันเพื่อหาผลประโยชน์ของกลุ่มหรือบุคคล ขาดอุดมการณ์ทางการเมือง ไม่มีระเบียบวินัย แดกแยกระส่ำระสาย (Huntington, 1963)

เกิดการความขาดศรัทธาจากประชาชนต่อพรรคการเมืองและกระบวนการเลือกตั้ง ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนที่เข้าไปทำหน้าที่ในสภานิติบัญญัติไม่ได้ตอบสนองความต้องการหรือสอดส่องดูแลความทุกข์ยากของประชาชน มีการรับเงินทองใต้โต๊ะ เปลี่ยนสังกัดพรรคกันอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผลประโยชน์เป็นส่วนมาก และเมื่อประกอบกับการที่มีการแทรกแซงของนายทุนรายใหญ่และคณะทหารได้รับการแต่งตั้งให้เข้าไปเป็นทำหน้าที่สำคัญเกินกว่าครึ่งหนึ่งของตำแหน่งสำคัญในการบริหารประเทศทั้งหมด ซึ่งตำแหน่งนี้มีอำนาจเท่าเทียมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นลักษณะการขาดความรับผิดชอบบทบาทและหน้าที่ในการดูแลประชาชนในสังคมตามที่ประชาชนคาดหวังไว้ และเมื่อประกอบกับผู้ที่มาดำรงตำแหน่งสำคัญในการบริหารประเทศมาจากการแทรกแซงของนายทุนรายใหญ่และฝ่ายทหารมากกว่าครึ่ง ทำให้การดำเนินการบริหารประเทศของรัฐสภาเต็มไปด้วยการหาแต่ผลกำไรและความยากลำบาก มีความขัดแย้งกันทั้งในหมู่

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกลุ่มแทรกแซงทางการเมือง และระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับวุฒิสมาชิก ทำให้รัฐบาลไทย ไม่ได้แตกต่างไปจากประเทศที่กำลังพัฒนาเท่าใด คือมีอำนาจในการตัดสินใจที่ไม่ชัดเจนหวังแต่ผลประโยชน์ และไม่สามารถบริหารบ้านเมืองอย่างทรงพลังในทางการเมืองมีแต่ความวุ่นวายและขัดแย้งกันในผลประโยชน์ส่วนบุคคล และเมื่อเกิดความวุ่นวายมากขึ้น คณะทหารหรือกลุ่มนายทุนก็สามารถเป็นข้ออ้างในการแทรกแซงทางการเมืองในที่สุด (สุจิต บุญบงการ, 2526)

เป็นเป็นลักษณะของ “วงจรอุบาทว์” ที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาประชาธิปไตยและระบบการบริหารบ้านเมืองแบบรัฐสภา และสิ่งที่ควรจะตระหนักมากที่สุดคือว่า ถ้าลักษณะของวงจรอุบาทว์เกิดขึ้นมากเท่าใด ก็อาจจะทำให้ประชาชนมีความเดือดร้อนและพอนานวันก็จะมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ธรรมดาสำหรับการเมืองไทย ซึ่งถ้าประชาชนเกิดทัศนคติเช่นนั้นแล้วก็เป็นการยากที่จะสามารถพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยให้เป็นประเทศที่พัฒนาเพราะว่าเกิดจากการเข้าแทรกแซงทางการเมืองของกลุ่มนายทุนและทหารบ่อยครั้ง เป็นสาเหตุที่ทำให้การพัฒนาประเทศในระบอบประชาธิปไตยเป็นไปอย่างเชื่องช้า

การคอร์รัปชัน (ฉ้อราษฎร์บังหลวง)

ปัญหาการแทรกแซงทางการเมืองก่อให้เกิดการคอร์รัปชันเป็นสิ่งที่ทำลายระบบการเมืองไทย ในอดีตเราเรียกคอร์รัปชันว่าเป็นการ “ฉ้อราษฎร์บังหลวง” ซึ่ง “ฉ้อราษฎร์” มีความหมายว่า เป็นการโกงประชาชน ส่วน “บังหลวง” คือการยักยอกเงินส่วนหนึ่งซึ่งเป็นของหลวงเอาไว้เป็นของตัวเอง ก่อนที่จะมีเปลี่ยนรูปแบบการปกครอง การฉ้อราษฎร์บังหลวงเกิดขึ้นจากระบบการเก็บภาษีอากรส่งพระคลังหลวง พระมหากษัตริย์จะมอบหมายอำมาตย์เข้ารับใช้ในพระองค์เป็นผู้เก็บภาษีอากรจากราษฎรนำส่งพระคลังหลวง แต่ว่าพวกอำมาตย์เข้ารับใช้ในพระองค์จะเก็บภาษีหนึ่งส่วนไว้เป็นของตนเอง หรือไม่ก็เรียกเก็บภาษีเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นรายได้ของตนให้มากขึ้นไปอีก เนื่องจากพวกอำมาตย์เข้ารับใช้ในพระองค์ที่มีส่วนในการรับผิดชอบเก็บภาษีไม่มีเงินเดือนตอบแทนจากการทำราชการงานแผ่นดิน จึงเปิดโอกาสให้พวกอำมาตย์เข้ารับใช้ในพระองค์ที่มีส่วนในการรับผิดชอบเก็บภาษียักยอกเงินที่จะส่งเข้าพระคลังหลวงเก็บไว้เป็นของตนเองหรือใช้วิธีรีดเงินจากราษฎรมากยิ่งขึ้น หลังจากที่มีการพัฒนาปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการใช้ระบบเงินเดือนให้กับข้าราชการ การคอร์รัปชันได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นการใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตนคล้ายคลึงกับที่ปรากฏในปัจจุบัน (Phongpaichit & Piriya-rangsan, 1994)

พรรคการเมืองไทยที่ขาดความเป็นสถาบันทางการเมืองอย่างแท้จริง

ในบรรดาพรรคการเมืองไทยต่างๆ ในปัจจุบันนี้ พรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคการเมืองที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทยที่ยั่งยืนมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ เพราะพรรคประชาธิปัตย์ได้ถูกตั้งขึ้นมาตั้งแต่วันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2489 ในฐานะที่เป็นพรรคฝ่ายค้านหรือแม้กระทั่งเคยเป็นรัฐบาลก็ตาม และตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาพรรคนี้ก็ได้มีความสำคัญในบทบาททางการเมือง และบางครั้งก็มีผลงานโดดเด่นเป็นที่พอใจของประชาชนจนทำให้เคยเป็นรัฐบาลและร่วมตั้งรัฐบาลหลายครั้งแม้จะไม่ยาวนานนักก็ตาม แต่ก็เป็นที่รู้จักของประชาชนเป็นอย่างดี

จึงเป็นที่เชื่อกันว่าในภาวะการเมืองไทยที่เปิดโอกาสให้มีการเลือกตั้งและมีการแข่งขันกันอย่างเสรีแล้ว พรรคประชาธิปัตย์จะเป็นพรรคการเมืองที่ว่าจะมีบทบาทสำคัญในวงการเมืองค่อนข้างสูง ทั้งนี้เพราะพรรคประชาธิปัตย์นี้ได้จัดตั้งมานาน แม้จะถูกยุบไปหลายครั้งเพราะเหตุของการปฏิวัติรัฐประหารก็สามารถตั้งหลักขึ้นมาใหม่ได้ทุกครั้ง รัฐธรรมนูญเปิดโอกาสให้มีพรรคการเมือง จึงเป็นที่รู้จักของประชาชนมากกว่าพรรคอื่น นอกจากนั้นพรรคประชาธิปัตย์ก็เป็นพรรคใหญ่ที่สำคัญพรรคเดียวที่ยังคงมีความต่อเนื่องและอยู่ได้โดยเปลี่ยนผู้นำหรือหัวหน้าพรรคมาแล้วหลายคน

นอกจากนี้ช่วงหลังๆ ได้มีการจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่ๆ ขึ้นมามาก เช่น พรรคภูมิใจไทย พรรคชาติพัฒนา พรรคพลังประชารัฐ ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่ก็จัดเป็นพรรคการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ อิงตัวผู้นำพรรคเป็นหลัก ขาดความเป็นสถาบันทางการเมืองอย่างแท้จริง และนอกจากนี้ความอ่อนแอของพรรคการเมืองไทยเกิดจากบรรดาผู้ที่ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมือง เป็นผู้แสวงหาประโยชน์ และใช้พรรคหรือสภาเป็นเครื่องมือหาผลประโยชน์ให้กับตนมากกว่าสนใจความทุกข์ของประชาชนและไม่สนใจในด้านการปรับปรุงพัฒนาประเทศให้มีความเข้มแข็ง พรรคการเมืองจึงมีลักษณะของการรวมตัวของนักการเมืองและสมาชิกสภาเพื่อแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ไม่มีฐานสนับสนุนจากประชาชนและกลุ่มผลประโยชน์อย่างแท้จริง นักการเมืองที่รวมตัวกันเข้าเป็นพรรคหนึ่งๆ มักจะมีจุดประสงค์เพื่อสนับสนุนผู้นำการเมืองคนหนึ่งคนใด เพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์บางอย่าง เช่น การร่วมเป็นคณะรัฐบาล ด้วยเหตุนี้พรรคจึงไม่มีการจัดองค์การที่เป็นแก่นสาร และเมื่อมีการรัฐประหารหรือบรรดานักการเมืองมองไม่เห็นความจำเป็นของพรรคของตนในการแสวงหาผลประโยชน์ของตน พรรคจะถูกยุบเลิกไป (นรินทร์ เศรษฐบุตร, 2530)

นอกจากนี้ยังมีการกล่าวกันว่าพรรคการเมืองไทยขาดความต่อเนื่องเป็นสาเหตุของความอ่อนแอของพรรคการเมืองไทยอีกประการหนึ่ง ดังได้กล่าวไปแล้วพรรคการเมืองมักถูกยุบเลิกไปเมื่อมีการยึดอำนาจรัฐบาลโดยคณะทหาร เช่น ในการรัฐประหารปี พ.ศ.

2501 และ พ.ศ. 2519 เป็นต้น ในบางช่วงแม้ทหารจะไม่ได้ยุบเลิกพรรคการเมือง แต่บทบาทของพรรคถูกครอบงำหรือชี้นำให้เล่นโดยทหารหรือเอื้อผลประโยชน์ให้นายทุน ทำให้การพัฒนาประเทศหรือพรรคทำได้ไม่เต็มที่ เช่น ในช่วง พ.ศ. 2490-2500 และ พ.ศ. 2500-2514 และ พ.ศ. 2534-2535 และช่วงหลังการรัฐประหารปี พ.ศ. 2549 เมื่อพรรคมีอายุไม่ต่อเนื่อง การสร้างการยอมรับและความคุ้นเคยในหมู่ประชาชนย่อมมีความลำบากและทำได้ช้า การพัฒนาองค์กรหรือการขยายสาขา ตลอดจนการแสวงหาและฝึกอบรมสมาชิกใหม่ๆ นักการเมืองใหม่ๆ ที่มีความรู้ความสามารถเป็นไปได้ลำบากเช่นกัน พรรคการเมืองจึงเป็นเพียงแต่ผู้เผชิญโชคทางการเมืองเท่านั้น ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในวงกว้างอื่นๆ มักลังเลที่จะเข้าร่วมพรรคการเมือง (กนก วงษ์ตระหง่าน, 2535)

ตามหลักการแล้วพรรคการเมืองจะต้องมีความเข้มแข็งและเป็นสถาบันหลักของระบอบประชาธิปไตยแล้วก็ต้องเน้นการพัฒนาพรรคให้มีลักษณะของภาวะผู้นำมีคุณธรรมจริยธรรมจึงสามารถพัฒนาให้เป็นสถาบันทางการเมืองและระบบพรรคที่มีความเป็นสถาบันที่ช่วยเหลือความต้องการของประชาชนได้ สามารถเผชิญกับสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลง ไม่แตกสลายหรือเลิกล้มไปโดยการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ นอกจากนี้ยังสามารถเป็นสถาบันหลักในการช่วยรักษาเสถียรภาพทางการเมืองไว้ได้ในขณะที่ระบบการเมืองกำลังมีการเปลี่ยนแปลง (นรินทร์ เศรษฐบุตร, , 2534)

การสร้างความเข้มแข็งในพรรคการเมือง

พรรคการเมืองที่จะมีความเข้มแข็งในระบอบประชาธิปไตยนั้นต้องมีภาวะความเป็นผู้นำที่แท้จริงดังต่อไปนี้ 6 ด้าน คือ 1) มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล 2) มีสติปัญญาที่เฉลิวดฉลาด 3) การตัดสินใจที่ถูกต้อง 4) มีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารกับประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ 5) การให้ด้านความรู้ความสามารถ และ 6) การเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและมืองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอีก 7 ประการ คือ

1. การรอบรู้ คือ ผู้นำที่มีองค์ความรู้ในศาสตร์ด้านต่างๆ อย่างรอบด้าน ศิลปะรู้จักวิธีบริหารจัดการองค์กร เทคนิควิธีการทำงานทักษะในการบริหารจัดการการปกครอง และ วิชาคน ผู้นำต้องรู้จักใช้คนให้ถูกกับงานหรือถูกหน้าที่อย่างเหมาะสม

2. อุดมการณ์ คือ ผู้นำที่มีคุณลักษณะผสมทั้งหมดของความเชื่อเจตคติ และความคิดหลักมีอิทธิพลเป็นตัวชี้นำและกำหนดทิศทางของความคิดของบุคคล

3. เทพาทัน คือ ผู้นำที่มีลักษณะพิเศษที่จะรู้เท่าทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของสถานการณ์

4. กล้าตัดสินใจ คือ ผู้นำจะต้องนำองค์กรให้ไปสู่ความสำเร็จและต้องมีความคิดที่เร็วบนหลักความแม่นยำ

5. วิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ คือ ผู้นำที่มองการณ์ไกลบนฐานความคิดที่นอกกรอบแต่บนฐานข้อมูลที่เชื่อถือได้ ไม่จำเจกับแนวคิดแบบเดิมๆ มองให้ไกลแล้วเดินไปให้ถึงบนหลักคิดเทคนิค วิธีการที่ทันสมัย

6. สร้างทีม คือ ผู้นำที่มีความคิดก้าวหน้านั้นต้องรู้จักการสร้างทีมงาน สร้างเครือข่าย ดูแลทีมงานเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ

7. ใฝ่บริการ คือ ผู้นำต้องทำองค์กรให้เป็นองค์กรที่มีชีวิตทุกคนในองค์กรต้องร่วมด้วยช่วยกันไม่เป็นผู้สั่งการเพียงอย่างเดียว และบริหารด้วยความเป็นมิตร มีคุณธรรม มีจิตใจงดงาม เอื้อเฟื้อ ประรณาดิ ยอมสละความสุขส่วนตัวเพื่อส่วนรวม (พระกฤษฎายุทธ เตจ๊ะดี และคณะ, 2565)

สรุป

พรรคการเมืองที่มีความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยหรือประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยนั้นต้องสร้างจริยธรรมของนักการเมือง เพื่อสร้างสรรค์หลักพื้นฐานความเป็นประชาธิปไตยที่มีต่อการสร้างสรรค์สังคมการเมืองมีกลุ่มนักการเมือง กลุ่มผู้นำทั่วไป และกลุ่มผู้นำศาสนาที่จะพัฒนาสังคมชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ผู้นำหรือนักการเมืองที่ดีต้องประกอบไปด้วยหลัก 5 อย่าง คือ

1. ปัญญา หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับความดี รู้ว่าอะไรไม่ดี ความดีสามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผล และเหตุผลของความดีจะทำให้ประชาชนมีความสุข ผู้นำหรือนักการเมืองจะต้องประพฤติดีและเว้นความชั่วเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม ทำให้ประชาชนมั่นใจว่าการประพฤติดีละเว้นการความชั่วทำให้ชีวิตนั้นจะมีความสุข การประพฤติชั่วต้องถูกปฏิเสธจากสังคมและจะทำให้การใช้ชีวิตความเป็นอยู่มีความสุขและเดือดร้อน

2. ความกล้าหาญ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เราควรกลัวและไม่ควรกลัว มีความกล้าหาญที่จะทำความดีในทุกสถานการณ์ ทุกสถานที่ แม้การทำความดีนั้นจะเสี่ยงด้วยชีวิตก็ตาม แต่ต้องมีเหตุผลที่จะรักษาความดีให้ดำรงอยู่ต่อไป เช่น ผู้ปกครองกล้าที่จะทำในสิ่งที่ดี กล้าปราบปรามในสิ่งชั่วร้ายทั้งหลาย ไม่ทำอะไรที่มีสองมาตรฐาน การที่ปล่อยความชั่วให้คงอยู่เพื่อเอาตัวรอดจะทำให้ความดีสูญหายไปเป็นการกระทำที่ไม่ใช่วิสัยของผู้นำหรือนักการเมือง

3. ควบคุมตนเอง หมายถึง การมีชีวิตตามทำนองคลองธรรมคุณงามแห่ง ความดี การไม่ปล่อยให้ชีวิตต้องตกเป็นทาสของอารมณ์และความปรารถนาต่างๆ เช่นผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในแผ่นดิน ต้องเป็นคนสาธารณะ ฉะนั้นการได้รู้จักควบคุมตนเองมีโอกาสทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนมาก ที่สุดผู้ปกครองต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีตลอดเวลา

4. ความยุติธรรม หมายถึง การแสดงออกในรูปของการกระทำที่เคารพสิทธิของคนอื่น และการไม่ยอมทำความชั่วต่อผู้อื่นคนที่ยุติธรรมไม่จำเป็นต้องตอบแทนการกระทำที่อธรรมด้วยความอธรรมผู้ปกครองต้องแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้รักความยุติธรรม และทำให้สังคมมีความยุติธรรมและสามารถให้ความยุติธรรมกับสังคมถ้าที่จะดำรงความยุติธรรมไว้ให้ได้ถ้าผู้ปกครองในสังคมใดไม่มีความยุติธรรมหรือไม่กล้าที่จะทำความยุติธรรมเป็นที่เชื่อถือของสังคม หรือมีสองมาตรฐานสังคมนั้นย่อมไม่มีความสุขแน่นอน

5. การปฏิบัติหน้าที่ทางศาสนา หมายถึง การทำความดี และยกย่องสิ่งที่ควรยกย่องศาสนาทุกศาสนาสอนให้ทำความดี ผู้ปกครองต้องนับถือศาสนาและยึดมั่นในหลักศาสนาที่ตนนับถือโดยเคร่งครัดเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับสังคมทะนุบำรุงศาสนาโดยไม่ทอดทิ้งให้เจริญรุ่งเรือง

เอกสารอ้างอิง

- กนก วงษ์ตระหง่าน. (2553). *พรรคการเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรรยา สุภาพ. (2538). *ลัทธิการเมืองและเศรษฐกิจเปรียบเทียบ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- จักษ์ พันธุ์เพชร. (2549). *การเมืองการปกครองไทย จากยุคสุโขทัยสู่สมัยทักษิณ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). ปทุมธานี: บริษัท มายด์ พับลิชชิง.
- ชรินทร์ สันประเสริฐ. (2563). *พัฒนาการของประเทศไทย. เอกสารการสอนชุดวิชาพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของการเมืองไทย หน่วยที่ 4. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- ณรงค์ เหล่าธีระเชาวน์. (2556). *ประชาธิปไตย. รายงานการอบรมตามหลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 1*. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- นรนิติ เศรษฐบุตร. (2530). *พรรคประชาธิปัตย์: ความสำเร็จหรือความล้มเหลว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2534). *พรรคการเมืองกับพัฒนาการทางการเมืองไทย ใน เอกสารการสอนชุดวิชาปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย หน่วยที่ 1-7*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2534.
- พระกฤษฏายุกต เต๊ะดี และคณะ. (2555). *พระพุทธศาสนา กับ แนวโน้มโลกยุคใหม่ : วิถีครูบาครีวชีสู่อารยธรรมร่วมสมัย การประชุมวิชาการระดับชาติ*. ลำพูน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน.

- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2549). *หลักรัฐศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์ จำกัด.
- วรทิพย์ มีมาก และชีวินทร์ ฉายาชาวลิต. (2547). *หน้าที่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข*. กรุงเทพฯ: รำไทยเพรส จำกัด.
- วิทยากร เชียงกุล. (2565). *หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย*. สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2565, จาก [http:// www. Witayakorndub.wordpress.com/ democratic](http://www.Witayakorndub.wordpress.com/democratic)
- วิสุทธิ โพธิแท่น. (2544). *การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองไทย*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- สุจิต บุญบงการ. (2526). *บทบาทของสภานิติบัญญัติ*. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.
- อานนท์ อาภาภิรม. (2545). *รัฐศาสตร์เบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Huntington, S.P. (1963). *Political Order in Changing Societies*. Conn: Yale University Press.
- Phongpaichit, P., & Piriya-rangsarn, S. (1994). *Corruption and Democracy in Thailand*. Bangkok: Chulalongkorn University.